Posamezna številka stane 20 f.

48. številka. Maribor, dne 28. novembra 1918. 52. letnik

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred [illegible] v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. Posamezni broj sam po sebi, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — [illegible] „Gospodarja" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rukopisi se ne vračajo. — [illegible] naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 40 vin., [illegible] je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 30 vin. [illegible] stane beseda 10 vin. [illegible] se sprejemajo do torka opoldne. — Rokopisi [illegible]

Ujedinjenje vseh Jugoslovanov proglašeno

Minulo nedeljo je bil za nas Jugoslovane velezna menit zgodovinski dan. Dalmatinska deželna vlada je sestavila načrt, po katerem bi načeloval državi začasno, dokler se ne skliče ustavodajna skupščina, srbski prestolonaslednik Aleksander kot regent. Zakonodajno oblast bi imelo do skupščine Državno veče, obstoječe iz članov Narodne vlade v Zagrebu, 50 zastepnikov kraljevine Srbije, eventuelno tudi 5 zastopnikov Črnegore in 5 zastopnikov vojvodine. Regent bi iz članov Državnega veča imenoval prvo ministrstvo, dalje 5, oziroma 7 državnih tajnikov in 5, oziroma 7 namestnikov s sedežem v Ljubljani (za Slovenijo), v Zagrebu (z naslovom ban za Hrvatsko in Slavonijo), v Sarajevu (za Bosno in Hercegovino), v Splitu (za Dalmacijo), v Belgradu (za Srbijo) in eventuelno tudi v Cetinju (za Črnogoro) in Novem Sadu (za vojvodino). Državni tajniki bi posredovali med osrednjo vlado in deželami ter imeli glas v ministrskem svetu. Kadar bi se povrnil mir in red v deželo, bi se izvolila ustavodajna skupščina — volilni red bi izdelalo Državno veče — in sešla v Sarajevu, kjer bi zborovalo do takrat tudi Državno veče. Skupščini bi bila pridržana izrecno določitev državne oblike (monarhija ali republika), določitev ustave, imena države, glavnega mesta in zastave.

Ta načrt je NV bistveno spremenilo in sprejet je bil sledeči predlog: Narodno veče SHS proglaša v skladu s svojimi dosedanjimi zaključki in v soglasju z izjavo vlade kraljevine Srbije ujedinjenje države SHS, stvorjene na vsem strnjenem jugoslovanskem področju bivše avstro ogrske monarhije s kraljevino Srbijo in Črnogoro v eno jedinstveno državo SHS in voli odbor, obstoječ iz 28 mož s polnim pooblastilom, da v sporazumu z vlado srbske kraljevine in s predstavitelji vseh strank v Srbiji in Črnigori brez odlaganja izvede organizacijo jedinstvene države po predloženih navodilih. Dotične zaključke bo potrdilo na svojem sestanku Državno veče, kateremu naj pripadajo poleg predstaviteljev kraljevine Srbije in Črnegore vsi člani današnjega NV v Zagrebu, pomnoženi s predstavitelji jugoslovanskega odbora v Londonu. V odbor, ki naj izvrši gornjo nalogo, so izbrani od Slovencev: dr. Gankar Izidor, dr. Korošec Anton, dr. Kramer Albert, Kristan Anton, dr. Lagin ja Matko. Člani odbora, ki so zadržani, so pooblaščeni imenovati namestnika s pismenim pooblastilom.

Pred glasovanjem o predlogu, da se imenuje prestolonaslednik Aleksander za regenta Jugoslavije, je podal dr. Lovro Pogačnik imenom N. S. L. S sledečo izjavo:

Ta načela ne odgovarjajo popolnoma našim željam. Zavarujemo se proti temu, da bi ta sklep napravil predsodek za delo ustavodajne skupščine. Zlasti bi bilo tudi potrebno, da se občno zborovanje Narodnega veča bavi z današnjo dalekosežno akcijo. A brez zatajevanja in discipline ni uspehov, še manj trdnih državnih temeljev. Zato izjavljam:

Začasna uredba je nujno potrebna in naš jugoslovanski narod izide čimprej iz sedanjih zgodovinskih kritičnih časov k plodonosnemu delu za svojo politično, gospodarsko in prosvetno veličino. Zato bomo v imenu V. L. S glasovali za predloženi načrt.

Vzrok, zakaj je bila potrebna ta nagla naredba je v tem, ker Italijan iztega svoje drzne in grabežljive prste po jugoslovanskem ozemlju. Slovenija in Hrvatska sta se morali nasloniti na svojo močnejšo sestro, na Srbijo, ki ima svojo urejeno državo in svoje mogočne zaveznike, dočim bodoča jugoslovanska država še ni v celoti priznana in še le mora biti sprejeta v krog četverosporazumovih zaveznikov. To se pa bo, kakor upamo, kmalu zgodilo. Kakšna pa bo oblika jugoslovanske države, bo o tem sklepala bodoča ustavodajna skupščina, ne pa Narodni svet v Zagrebu ali pa državni svet v Sarajevu. Na tej ustavodajni skupščini bo prišlo do besede slovensko ljudstvo ravno tako, kakor hrvatsko in srbsko ljudstvo.

Jugoslovansko slavje obmejnih Slovencev.

Št. Ilj v Slov. goricah, 25. nov.

Na zahvalno nedeljo, dne 24. novembra smo obhajali dosedaj tlačeni obmejni Slovenci zmagoslavno svečanost. Od 8. sept. 1910, ko smo slavili otvoritev Slov. doma, še obmejna trdnjava ni videla toliko občinstva zbranega na teh vročih tleh.

Bratje prihajajo.

Od ranega jutra so bile ceste, ki vodijo v Št. Ilj, polne gostov. Sosedje Jareninčani, Jakobčani, Svečinčani, Spielfeldčani in Kungovčani so prihajali z vozovi in peš. Ob polu 11. uri je posebni vlak iz Maribora pripeljal lepo število mariborskih gostov in godbo iz Rus. Člana šentiijskega Narodnega sveta gg. Frajham in Geršak sta pozdravila došlece. G. Frajham je izvajal: Pozdravljeni bratje, rešitelji naši! Dosedaj smo bili sužnji robovi, tlačani tujcev. Danes smo svobodno zadihali kot srečni otroci naše Jugoslavije. Št. Ilj, naš ljubi in dragi Št. Ilj vas pozdravlja in vam želi, da bi te urice, ki jih bote preživeli pri nas, preživeli v nemoteni radosti. Bratje, dobrodošli! — Odgovoril mu je poverjenik dr. Verstovšek. Naglašal je: Tudi za vas, dragi nam junaki šentiljski, je napočila doba veselja, čas radosti in svobode. Zagotavljamo vas, da se bomo vedno skazali hvaležne, da ste nam ohranili obmejni Št. Ilj kot biser naše jugoslovanske domovine. Trpeli ste, tlačeni ste bili. Tuja sila je pridrvela nad vas in vas je hotela ugonobiti. A danes ste svobodni, ste oteti tujih spon. Veselite se, bodite srečni v svoji pravi domovini, svobodni Jugoslaviji. — Nato smo odkorakali z jezdeci in godbo na čelu v vas.

Vas v zelenju in zastavah.

Redke so bile hiše v vasi, ki bi ne bile okrašene s slovenskimi trobojnicami. Slovenski dom in druge hiše pa so bile vse v zastavah, cvetju in zelenju. S hribčeka nad župnišcem so gromeli topiči.

Ljudstvo se zahvaljuje Bogu za rešitev.

V ozaljšani domači cerkvi se je zbralo k službi božji toliko vernikov, da je bil sleherni kotiček napolnjen. Zahvalno službo božjo je daroval č. g. Vid Padlič. Vse, staro in mlado, se je v vročih molitvah zahvaljevalo Bogu za rešitev izpod tujčevega jarma. Po zahvalni pesmi »Te Deum« je zaorila po cerkvi veličastna jugoslovanska himna »Lepa naša domovina«. Izvežbanim pevcem,

LISTEK.

Vojaški novinec.

Belgijska povest.

Spisal Henrik Konsjans; preložil za „Slov. Gospodarja" Al. K.

(Dalje.)

Po kratkem molku zopet dvigne oči in pravi: „Gospod! Njegova sestra nisem, a od mladih nog sva živela pod isto streho. Njegovi starši so tudi moji starši. Mojo mater ljubi. Njegov ded me je pestoval, ko še nisem znala hoditi. Delo, zaslužek, veselje in žalost, vse delimo med sabo."

Nato zopet povesi oči ter pravi tiše:

„Odkar je nesrečen, tudi čutim, da nisem njegova sestra . . ."

Ganjen od dekletovih besed, se je bil častnik oddaljil od svojega stojala ter se počasi približal Katrici.

„Devica!" je vzdihnila gospa. „Iz glave si moraš izbiti te misli in se potolažiti zaradi njegove nesreče. Slepca vendar ne moreš ljubiti za vedno."

Katrica trepeče od bolesti.

„Da bi ga zapustila!" vzklikne. „Da bi ga pozabila, ker je za vse svoje življenje slep in nesrečen! O gospa, prosim vas, ne recite tega več! To me reže v srce kot nož!"

In zopet so se ji solze ulile iz oči.

Častnik je s soprogo izpregovoril nekaj besed v francoskem jeziku. Povedal ji je, da je prišlo povelje od ministrstva, ki daje poveljnikom neomejeno oblast, da lahko slepce z neomejenim dopustom lahko pošljejo nazaj v njih občine, kjer počakajo dopust iz službe. Dasi bi se morala ta naredba izvrševati šele čez nekaj tednov, je bil vendar pripravljen poskusiti pri polkovniku, da za nesrečnega prijatelja mlade kmetice izjemoma dobi še tisti dan dopustnico. So roga mu je prigovarjala, naj ukrene, kar je potreba.

Četudi Katrica ni razumela, kaj sta govorila, je vendar opazila, da je njena varhinja soproga nagovarjala za nekaj dobrega zanjo. Napol potolažena deklica je proseč kimala z glavo, kot bi ga hotela še izpodbujati k temu človekoljubnemu koraku.

Častnik se je obrnil k njej in jo vprašal:

„Ali bi vas veselilo, ako bi se vaš prijatelj z vami vrnil domov?"

Nepopisen izraz veselja in strahu je naenkrat izvreletel Katričin obraz. Zdelo se je, kakor bi njene modre, široko odprte oči hotele izvabiti častniku iz ust še druge besede. Slednjič je pa izpregovorila to-le:

„Da bi me veselilo?" je vzkliknila. „O gospod, nikar me ne varajte s takim upanjem. V prahu bi klečala tukaj pred vami in vam poljubljala roke iz hvaležnosti!"

Častnik je hitro segel po svoji čepici, si opasal sablo in odšel z besedami:

„Le pogum, dekle; mogoče, da se mi posreči! Prav gotovo pa boste jutri še govorili z Janezom — za to že poskrbim."

Nekaj nerazločnih besed hvaležnosti je sledilo častniku še na dvorišče; potem se je pričela Katrica goreče zahvaljevati dobrotnici, a ta ji ni pustila, da bi bila popolnoma izrazila čustva, katerih ji je bilo srce polno. Stekla je v kuhinjo ter prišla nazaj z delilo, ki je postavila bred Katrico mizico ter položila nanjo mesa, kruha in piva, dočim je govorila gospa:

„Le mirno jej in pij, dekle; od srca ti privoščim!"

„Oh, to že vem, gospa", je vzdihnila Katrica. „A s čim sem to zaslužila? Zdi se mi, kot bi bili vi moja mati. Naj vam Bog poplača!"

„Gotovo že dolgo nisi nič užila?" je vprašala gospa.

„Davi od treh", je odgovorila Katrica, s slastjo uživajoč jedila; „hodila sem že sedem ur, sedaj pa vendar hvalim Boga v svoji bedi, da vas je ustvaril tako dobre."

Še dolgo ji je Katrica izražala svojo hvaležnost in še dolgo jo je plemenita gospa tolažila s sestrinskimi besedami, kajti častnika skoro dve uri ni bilo nazaj. Katrica je bila popisala že vse svoje življenje in z ljubeznijo govorila o lepih in ljubljenih kempenskih krajih, kjer sta duša in telo čista kakor zrak neoškvarjene ravnine, kjer vsako čuvstvo duše oveva dih priprostosti in poštenosti, kot cvetna polja pustinje, ki se vsako jutro koplje v dišečih parih . .

Gospej je bila čez vse všeč to kmetsko dekle, ki je s svojim neprisiljenim govorjenjem kazala bister razum in bogato srce. Več kot enkrat ji je Katrica ganila dušo in oči so se ji svetile od ginjenosti.

(Dalje prihodnjič.)